

ОЛЕВСЬК СТАРОДАВНІЙ ТА СУЧАСНИЙ

Олевськ — районний центр, розташований у північно-західній частині Житомирської обл. за 180 км від обласного центру. Через місто протікає р. Уборть — притока р. Прип'ять. Територія міста 1024,5 га. Населення 10250 чоловік.

За археологічними дослідженнями територія сучасного Олевська була заселена ще у IV тис. до н. е., про що свідчать кам'яні знаряддя праці доби неоліту. Неподалік міста було досліджено 17 поховань і два кургани черняхівської культури. Археологічною пам'яткою є давньоруське городище — Бабина гора та курганний могильник.

Назву міста пов'язують з іменем овруцького князя Олега Святославовича, який жив і княжив наприкінці X ст. За однією із версій, під час його князювання поселення дістало назву Олегове городище.

Князь Олег Святославович загинув у 977 р., саме тоді в літопису вперше згадано Олевськ, тому і заснування міста пов'язують з цією датою. За припущеннями авторитетних українських істориків, Овруч, Коростень і Олевськ при князюванні Олега Святославовича утворювали своєрідний трикутник в межах древлянської землі.

У письмових документах Олевськ вперше згаданий у 1514 р., коли місто і навколишні села були приписані до Овруцького замку, якими володів магнат не польського походження Йосип Немирич.

Після Люблінської унії 1569 р. Олевськ у складі Правобережної України потрапив під владу шляхетської Польщі. У 1741 р. польський король надав Олевську магдебурзьке право.

У 1793 р. у складі Правобережної України Олевськ потрапив до складу Росії, а з 1797 р.

Свято-Миколаївська церква

Городище в урочищі Бабина гора

став волосним центром Овруцького повіту Волинської губернії.

Розвиток промисловості на початку ХХ ст. сприяв зростанню містечка.

Особливо швидко почав розвиватися Олевськ після 1903 р., коли через місто була прокладена залізнична колія Київ—Ковель. Через рік відкрилася поштова станція та поштово-телеграфне відділення. З 1909 р. почав діяти фарфоровий завод, де виготовляли господарський посуд. Розвивалася борошномельна промисловість, масово велися лісорозробки.

У 1923 р. Олевськ став районним центром Коростенської округи. До возз'єднання в 1939 р. західноукраїнських земель з Українською РСР Олевськ був прикордонним селищем у складі Новоград-Волинського укріпрайону. У селищі знаходився штаб 19 прикордонного загону, який мав неподалік станції Олевськ адмінприміщення, санітарну частину та господарські споруди.

Початок Великої Вітчизняної війни в історії Олевська пов'язаний з невеликим епізодом існування «Поліської Січі» Тараса Бульби-Боровця. 21 серпня 1941 р. в Олевську було урочисто проголошено Олевську незалежну республіку. Ця «держава» стала унікальним явищем, адже була утворена в межах невеликого регіону України — Полісся. Вона мала свою територію, адміністрацію, суд, військо.

Через надмірну незалежність дій Т. Бульби-Боровця та відкрити агітацію серед населення про створення Української держави, а також протидію німецькому командуванню 15 листопада 1941 р. «Поліська Січ» саморозпустилась і перейшла на нелегальне положення.

1941—1943 р. стали не лише роками окупації, страждань поліщуків, але й періодом героїчної боротьби із загарбниками. У районі діяли партизанські загони І.В. Возбранного, А.М. Грабчака, з'єднання О.М. Сабурова, С.А. Ковпака.

Повоєнні роки стали для Олевська часом відродження.

Сьогодні в Олевську працюють близько 10 промислових підприємств, десятки районних і міських установ та організацій, більше 50

малих приватних підприємств, зареєстровано близько 200 приватних підприємств, що займаються торгівельною діяльністю.

У чотирьох дошкільних закладах, трьох загальноосвітніх школах та ПТУ-10 здобувають освіту більше двох тисяч дітей. Працюють Центр художньо-естетичної творчості учнівської молоді, музична та дві спортивні школи.

Золотими літерами назавжди в історію міста вписані імена Йосипа Дмитровича Павлика — Героя Радянського Союзу, Григорія Матвійовича Ступіна — Заслуженого вчителя України, Заслуженого лікаря УРСР, хірурга Андрія Тимофійовича Безпалька.

Далеко за межами України відомі імена людей, які народилися і вчилися в Олевську.

Серед них Герой України С.І. Поташник — генеральний директор державної гідроенергогенеруючої компанії «Дніпрогідроенерго», В.М. Струтинський — відомий письменник, журналіст, Б.Й. Швець — доктор фізико-математичних наук, автор 168 наукових праць, один із основоположників створення в СРСР ЕОМ, М.А. Гендельман — доктор економічних наук, професор, у 1970—1980-х рр. — ректор Ціліноградського сільськогосподарського інституту, В.М. Сидорчук — чемпіон України та СРСР по стрибках у висоту та багато інших.

22 травня 2003 р. Постановою Верховної Ради України селище Олевськ Олевського району Житомирської області віднесено до категорії міст районного значення.

З 2008 р. на території міста археологічною експедицією Інституту археології НАН України проводяться археологічні розкопки. Виявлені знахідки дають підстави стверджувати, що часом заснування міста можна вважати першу половину VIII століття. За сприяння міської влади впродовж останніх років в Олевську було проведено декілька міжнародних археологічних конференцій та семінарів з експериментальної археології.

Голова міської ради м. Олевськ
О.А. ОМЕЛЬЧУК